

[Jytte Andersen]

har råd til det. Vi har i hvert fald efter min opfattelse ikke råd til fisketure, men jeg vil sige, at vi har ikke råd til at lade være med at satse på uddannelse, bred almen uddannelse. Så kan folk selv vælge, hvad de vil gå til, og om de overhovedet vil gå til noget.

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at taletiden er 3 minutter i anden omgang.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Det er for fru Jytte Andersens skyld, jeg tager ordet, for derved får hun muligheden for at svare og få lidt ekstra taletid.

Lad mig blot komme med den enkelte bemærkning, at en ferie kan man selv råde over, og man bestemmer selv, hvad man vil lave i denne ferie. Nu skal vi altså have en tillægsferie, som man kun får, hvis man bestiller noget ganske bestemt. Det er det, jeg kalder ikke tvang men indirekte tvang, og jeg tror, jeg sidste år kaldte det samlebandsundervisning, og det gjorde jeg, fordi jeg selv er gammel folkeoplyser. Jeg ved, hvad samlebandsundervisning kan udvikle sig til. Det er blot den udvikling, jeg advarer imod.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Ja men vi betragter ikke betalt frihed til uddannelse som en tillægsferie. Det mener jeg faktisk ikke at samfundet i øjeblikket har råd til, men jeg mener, at vi har råd til at satse på uddannelsesfrihed, og det er altså noget andet. Det er også frivilligt, om man vil tage del i den uddannelsesfrihed, og som jeg svarede hr. Sander tidligere, så mener jeg egentlig, at det er udtryk for en lidt nedladende holdning at tro på, at man kan tvinge folk til at gå på kursus. Det gør de, hvis de har lyst til det, og hvis tingene er lagt til rette, så de har en reel mulighed for det. Men jeg tror, at man hverken indirekte eller direkte kan tvinge folk til at gå på kursus, og jeg synes faktisk også, at det er det bedste, at man ikke skal kunne det. Det skal være frivilligt, det skal være med et bredt sigte, og det skal være et bredt, alment tilbud.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af lovforslag nr. L 91:

Forslag til lov om daghøjskoler for voksne.
Af Jytte Andersen (S) m.fl.
(Fremsat 6/3 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan kort oplyse, at der ved vedtagelsen af finansloven efter aftale mellem regeringen og det radikale venstre blev sat et beløb ind til daghøjskoler i 1984. Jeg ved godt, at der er mange, der har været kede af, at der gik nogle måneder, hvor man ikke vidste, om det nu kom ind, og om man måtte disponere. Men sådan går det jo, når socialdemokratiet finder på at lade være med at stemme for finansloven. Det kan regeringen faktisk ikke gøre for.

Nu er bevillingen sat ind, og nu kan disse daghøjskoler køre videre. Vi ønsker ikke på nuværende tidspunkt at cementere tingene ved at lave en lov. Det må vente, til vi har gjort nogle flere erfaringer. Jeg ved, at der i oplysningsforbundene er en betydelig uenighed om velsignelsen af daghøjskoler. Jeg synes, vi skal lade debatten fortsætte endnu en tid, før vi tager stilling til, om vi skal sige ja eller nej til en lov.

Karen Højte Jensen (KF):

Der har nu i en årrække været etableret en række daghøjskoler på forsøgsplan, et positivt tilbud til særligt truede grupper, herunder langtidslidende uuddannede kvinder. Det er min opfattelse, at dette tilbud er et relevant supplement til den lange række af øvri-

[Karen Højte Jensen]

ge tilbud. Vi finder også, at man har haft en række positive erfaringer, men det er min opfattelse – som det også var ministerens opfattelse – at vi er inde i en fase, hvor vi må indsamle mere erfaring på dette område, inden vi går ind i en lovgivning. Men som sagt har det vist sig, at dette har været et tilbud til særligt truede grupper, og vi finder det positivt, at disse forsøgsordninger kan fortsætte.

Sander (V):

Hvis vi havde en statskasse, der bugnede af penge, ville vi ikke have spor betænkelighed ved at være imødekommende over for dette socialdemokratiske lovforslag. Der er ikke tvivl om, at der er et vist behov for daghøjskoler, men vi kan ikke tilslutte os en lovgivning, som det er skitseret her. For øvrigt er det jo ikke alene statens penge, vi opererer med; som socialdemokratiet har stillet forslaget op, er der jo tale om en lighed mellem stat og kommune.

Vi må heller ikke glemme, at der allerede er gjort en hel del på området, og som ministeren netop redegjorde for, så er der allerede i indeværende år og også det kommende taget højde for forskellige aktiviteter, som tilgodeser daghøjskolerne.

Som nævnt har vi ikke uanede midler til undervisningsformål, og derfor vil jeg heller ikke undlade at gøre opmærksom på, at vi ikke uden videre kan acceptere, at f.eks. fritidsundervisningen bliver sorteper på bekostning af daghøjskolernes aktiviteter, som man har indtryk af det allerede er sket nogle steder i det forløbne år.

Sluttelig kan jeg ikke lade være med at anfægte brugen af højskolenavnet. Fru Jytte Andersen og jeg har jo i løbet af dagen været inde på venstres relationer til fortiden på skoleområdet, og med det in mente finder jeg ikke navnet »daghøjskoler« særlig heldigt eller relevant.

Carsten Andersen (SF):

SF skal hilse lovforslaget om daghøjskoler meget velkommen. Vi synes, der ligger mange gode erfaringer fra de forsøg, der er i gang, og vi er noget kede af at høre, at undervisningsministeren mener, at vi ikke kan lovgive om dette nu, men at der skal høstes flere erfaringer. Vi er af den opfattelse, at vi

får erfaringer hver dag, så hvis man skal følge undervisningsministerens filosofi, kommer der aldrig en lov på dette her område, fordi der jo kommer erfaringer ind hver dag.

Vi finder især den sociale side af daghøjskolernes virksomhed og den tilknytning, der er til nærmiljøet, meget tiltalende, og det er i og for sig også det bærende element i daghøjskoletanken.

Vi er overbevist om, at daghøjskolens fremtid skal sikres ved lov, og det skal særlig sikres, at der bliver en bred mulighed for, at grupper i nærmiljøet kan etablere sig med daghøjskolearrangementer, selv om der også skulle eksistere andre undervisningssystemer og -tilbud i kommunen. Det er det utraditionelle, det kreative og det, at man går ud med undervisning, som har en anden tilbudsform, og som også tager fat i virkeligheden og i dagligdagen for dem, som dette undervisningstilbud henvender sig til, der netop er det fine ved dette lovforslag.

Jeg lægger vægt på det almindelige og på en personlighedsudvikling og på, at undervisningen skal være alment kreativ og kulturel. Nu skal jeg ikke have noget opgør med folkeskolen, og det tror jeg heller ikke lovforslaget er tænkt som, men i realiteten er det jo en reparation af mange af de ting, som folkeskolen ikke har kunnet byde den gruppe af borgere, der på et senere tidspunkt kommer til at henvende sig i daghøjskolen. Når vi ikke er i stand til i folkeskolen at klare en række af disse ting, synes jeg, vi har en forpligtelse til at gå efter og komme ind på et senere tidspunkt, hvor folk er i en sådan livssituation, at de er parat til at modtage.

Jeg synes også, det er meget fint, at man netop lægger vægt på en aktiv medleven, at man arbejder på selvtilid og ansvarsfølelse, og vi kan ikke forstå, at der er nogen, der kan være i tvivl om, at man også skal styrke samfundets demokratiske processer. Hvis vi får gennemført nogle af disse ting, er det netop noget, som gør, at vi får et levende samfund.

De detaljerede krav ønsker vi at drøfte nærmere i udvalget. Vi vil gerne drøfte tidsatserne, om man har en erfaring for, at tidsatserne skal være på den angivne måde. Vi er enige i, at daghøjskolen ikke skal være et fritidshjem for voksne, at der er en realitet i det og et alvorligt stykke arbejde i det, men om timerne skal være fordelt nøjagtigt på den

[Carsten Andersen]

måde, vil vi gerne drøfte nærmere. I særdeleshed vil vi gerne drøfte 10 ugers kravet, minimumskravet om 10 uger, idet vi synes, at det måske kan være vanskeligt for en gruppe at opfylde det krav.

Sluttelig vil jeg gerne sige, at vi finder det opsigende arbejde i forbindelse med daghøjskolen meget væsentligt, dette, at det ikke er noget, der foregår et andet sted. Man går også ud og banker på døren til brugergruppen og siger: vi er her, I har brug for os, så tag nu og prøv at komme med. Det er der mange erfaringer for fra de eksisterende daghøjskoler, og vi vil bede om, at de kommer med ind i udvalgsarbejdet, sådan at vi får overbevist undervisningsministeren om, at vi ikke behøver gå og se efter erfaringer, gå og vente. De ligger der, erfaringerne, og de er faktisk parat til at blive knæsat igennem en lovgivning.

Ole Vig Jensen (RV):

Det er det radikale venstres opfattelse, at forslagsstillerne her er for tidligt ude ved at ville lovgive om daghøjskoler nu. Men netop i respekt for det engagement, som fru Jytte Andersen har i daghøjskolerne, den omsorg, hun drager for dem, kan jeg da i hvert fald sige, at det radikale venstre har medvirket til at sikre, at daghøjskolevirksomheden kan fortsætte endnu en periode på forsøgsbasis. Det hænger lige nøjagtig sammen med, at vi også under denne regering har en rimeligt fremkommelig og forhandlingsvenlig såvel undervisningsminister som finansminister, så det faktisk er lykkedes at sikre daghøjskolevirksomheden en periode endnu.

Når jeg er betænkelig ved at lovgive på nuværende tidspunkt, er det ikke, fordi jeg ikke mener, der kan fremdrages ganske gode eksempler på daghøjskolevirksomhed. Det er lige så meget, fordi vi heller ikke har fået afklaret daghøjskolernes forhold til den almene voksenundervisning i øvrigt og den lovgivning, der gælder her, og ikke mindst de betingelser, hvorunder deltagerne kan gå med. Men også i forhold til folkehøjskolen er det ikke problemfrit at etablere en lovgivning som den, der er foreslået her, og det mener jeg vi skal give os rimeligt god tid til. Men jeg må i øvrigt også sige, at erfaringerne med de daghøjskoler, der har været til nu, netop også er af en sådan karakter, at det

bliver nødvendigt at rydde ud i en del af de initiativer, der i øvrigt har kunnet tilvejebringes inden for det forsøgsfelt, der findes nu. Men sådan skal det jo være. Den rummelighed skal der være fra vor side, når vi gerne vil starte noget nyt.

Vi har altså den indstilling, at der bør være midler fortsat i en periode på 1 år, måske 2, før vi laver egentlig lovgivning på området. Det er sikret, og i mellemtiden kan vi gøre os de overvejelser, som nu socialdemokratiet har gjort sig med deres lovforslag.

Dohrmann (FP):

Der er jo nogle, der mener, at de har råd til at lege julemænd hele året rundt. Jeg skal kort sige, at fremskridtspartiet ikke mener, vi har råd til den slags ting her i den nuværende situation, og vi håber, at vi engang kommer hen til, at der kan findes et flertal her i folketinget, som kan give folk nogle skattelettelser, således at man selv har råd til at betale den slags ting, i stedet for at naboerne skal gøre det.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

VS vil gerne være med til at se positivt på en lovgivning som denne her. Vi mener lige som socialdemokraterne, at daghøjskolerne er meget værdifulde, og at de især vil være meget værdifulde i forbindelse med arbejdsløse kvinder. Det er selvfølgelig godt nok at vide, at de er sikret 1 år eller 2 år, men det er en enormt usikker tilværelse at leve. Er de så sikret om 2 år eller om 3 år? For at komme den usikkerhed til livs, og fordi vi synes, at erfaringerne er omfattende nok og gode nok, synes vi godt, vi kan gå i den retning, socialdemokraterne ønsker.

Jytte Andersen (S):

Jeg vil gerne sige tak for et positivt tilsagn fra et flertal af folketingets partier i denne sag. Det eneste forbehold, der har været, er alene gået på spørgsmålet om tidspunktet, om lovforslaget er fremsat for hurtigt. Vi mener det faktisk ikke. Vi mener, at der er så mange gode erfaringer med daghøjskolerne allerede. Vi har set beskæftigelseseffekter for daghøjskoleelever, som er ganske epokegørende i betragtning af, at vi er i en arbejdsløshedssituation. Men jeg vil sige om dette med tidspunktet, at vi så får en god lejlighed

[Jytte Andersen]

til i folketingets uddannelsesudvalg at få de erfaringer samlet sammen og bearbejdet for dermed at lave et reelt lovgrundlag for daghøjskolevirksomheden, som jo har levet en meget usikker tilværelse.

Jeg vil gerne komme med én bemærkning til ministeren, fordi jeg egentlig synes, ministeren gør sig skyld i lidt historieforfalskning. Det var jo sådan, at ministeren selv fjernede de 5,7 mill. kr. fra forsøgsbevillingen til voksenuddannelser. Vi stillede et ændringsforslag til finansloven i december måned, som det radikale venstre desværre ikke stemte for, og det betød, at det økonomiske grundlag for daghøjskolerne var fjernet, og det var det altså, uanset om der havde været en valgkamp eller ikke i mellemtiden. Kun den kendsgerning, at der faktisk efter valget tegnede sig et politisk flertal i folketinget for at sikre den forsøgsbevilling, betød, at regeringen tog det med ind i sin ungdomspakke. Det skal regeringen ikke have utak for, men regeringen skal have utak for, at man i 2 måneder har forsinket det aktstykke, som i dag ligger på finansministerens bord. Det har jeg fået en besvarelse om fra ministerens stedfortræder under ministerens bortrejse. Det ligger der stadig væk, for jeg har checket med finansministeriet så sent som i dag. Det synes jeg faktisk er for dårligt. Når man kender de usikre vilkår, som daghøjskolerne hviler på, er det for dårligt, at man ikke hurtigt får ekspederet et aktstykke til finansudvalget, som alene er en gentagelse af det grundlag og det regelsæt, som daghøjskolerne har virket på indtil nu.

Jeg synes egentlig, at regeringen burde kunne tilslutte sig lovforslaget umiddelbart, netop også fordi det hviler på et frivillighedsprincip, altså frivillighed i forhold til at oprette og frivillighed i forhold til at deltage, og det er jo ikke fremmed for en liberal minister.

Jeg synes også, at vi herinde skylder de meget fremsynede amts- og kommunalpolitikere, som rundt omkring i landets kommuner har været meget imødekommende med at støtte det græsrodsarbejde, der er foregået i de pågældende kommuner, at give dem det håndslag at sige, at nu skal daghøjskolerne have et mere sikkert grundlag at arbejde på.

Det har vist sig, at daghøjskolerne er et stort set velfungerende uddannelses tilbud, som meget præcist har indrettet sig og er til-

passet efter de lokale behov, og det mener vi er afgørende. Det er i og for sig også det, der har været daghøjskolernes succes, at det er det lokale behov, deltagernes præmisser og udgangspunkter, der har dannet rammen om det sociale og kulturelle fællesskab, som daghøjskolevirksomheden faktisk er et udtryk for. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han ikke vil presse på med at få ekspederet aktstykket, således at daghøjskolerne ikke skal leve usikkert længere.

Til fru Karen Højte Jensen vil jeg gerne sige, at jeg var meget glad – nå, nu er fru Karen Højte Jensen gået, men for referatets skyld – for det tilsagn, som det konservative parti hermed har givet til princippet og tankegangen omkring daghøjskoler.

Ligeledes til hr. Sander, som dog havde forbeholdet med økonomien. Nu er det faktisk en meget billig foranstaltning, alt andet lige, i forhold til den effekt, daghøjskolen har over for den gruppe, som den retter sig imod. Det er den gruppe, som ikke i forvejen har trukket på uddannelsesressourcerne, og jeg synes egentlig, vi skylder dem at give dem denne mulighed.

Jeg undrede mig lidt over, at en af hr. Sanders bekymringer vedrørende dette lovforslag var, at vi disponerede på kommunernes og amternes vegne og ikke bare disponerede over statens midler. Jeg mener faktisk ikke, det er ukendt for denne regering at disponere på kommunernes og amternes vegne, når det drejer sig om økonomi.

Til hr. Ole Vig Jensen vil jeg også sige tak for tilsagnet. Jeg synes ikke, vi behøver at vente i 1-2 år. Jeg mener, at vi skal i gang nu, i gang med at få samlet erfaringer. Vi ved fra dem, der har beskæftiget sig med det, at daghøjskolerne har været et sted, hvor mennesker, som er trykket ned af lang arbejdsløshed, har fået nyt livsmod, er blevet stærkere og har fået en større grad af selvspekt, og at det faktisk er det, der har betydet, at der har været en beskæftigelseseffekt for deltagerne. Det er jo ikke sådan, at daghøjskoler i sig selv skaber flere job, men det er sådan, at de, der har været på daghøjskole, har mere mod på at gå ud og skabe kontakter i forhold til deres placering på arbejdsmarkedet eller i et uddannelsessystem.

Men afslutningsvis tak for tilsagnet om at være positiv over for daghøjskoler. Det tegner i hvert fald til, at daghøjskolerne måske

[Jytte Andersen]

allerede ved næste finanslovsforslag ikke behøver at være bange for, hvordan finanslovsafstemningerne falder ud.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Aktstykket vil komme, så såre påsken er forbi.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende ud-

valg:

Kommunaludvalget (13/4 84):

Udtræder: Knud Andersen (V)

Ny stedf.: Sønderby (V)

Skatte- og afgiftsudvalget (13/4 84):

Udtræder: Knud Andersen (V)

Ny stedf.: Ivar Hansen (V)

Udvalget om offentlige arbejder (13/4 84):

Udtræder: Riishøj (SF)

Ny stedf.: Margrete Auken (SF).

Folketingets næste møde afholdes onsdag den 25. april 1984 kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

God påske!

Mødet hævet kl. 14.17
